

Täysistunto

Torstai 21.11.2024 klo 16.00—19.53

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 127/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 17/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 19.11.2024 pidetyssä täysistunnossa, ja nyt se jatkuu. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.58 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsittelyssä nyt hallituksen esitys vanhustenhoidon henkilöstömitoituksen laskusta. Olemme tosiaan käsitelleet tätä jo peräti kaksi kertaa, tämä on kolmas kerta, mutta valitettavasti tämä on aina ollut illalla hyvin myöhään ennen kuin istunto on lopetettu, joten nyt päästään edelleen keskustelemaan. Kävin varmistamassa vielä kansliasta, että aikaisemmin olemme tehneet hylkäysesitykset ja näitä on jo kannatettu, joten siinä mielessä totean nyt vielä kerran ääneen, että olemme tosiaan esittäneet tämän lakiehdotuksen hylkäämistä.

Ehkä kun miettii tämän henkilöstömitoituksen taustaa, niin me sosiaalidemokratithan ollaan pidetty näitä vanhustenhoidon riittäviä resursseja pitkään esillä ja olemme myös päämäärätietoisesti tehneet töitä sen eteen, että tämä mitoitus on noussut, niin että kyllä jollain tavalla äärettömän ehkä surullisenakin erityisesti perussuomalaisen suuntaan nyt katsotaan tässä vanhustenhoidon henkilöstömitoituksessa. Tässä äsken edellä käsitelimme kaljaveron alennusta — 25 miljoonaa kevennettiin oluen verotusta — ja nyt leikataan 45 miljoonaa suomalaisesta vanhustenhoidosta, niin että kyllähän tämä on uskomatonta arvopolitiikkaa. Ehkä kun miettii perussuomalaisen lupauksia, niin he huusivat ennen vaaleja, että 0,7:n mitoitus tarvitaan heti. No mitä tapahtui? He heti lykkäsivät sitä, 0,65:een, ja nyt he laskevat tämän henkilöstömitoituksen 0,6:een.

Tämä ei kohdistu pelkästään ikäihmisten hoitoon. Me ollaan viime päivinä keskusteltu hoitoonpääsystä. Ministeri Juuso sanoi viime vuonna, että hän esittää, että hoitotakuu tulee seitsemään päivään tällä hallituskaudella nopeasti. No nyt hän esitti sitä kolmeen kuukauteen. Tässä esitetään erilaisia parannuksia näihin sosiaali- ja terveyspalveluihin, mutta todellisuudessa tässä vain heikennetään. Ehkä tämä yleinen kuva on se, mikä on hyvä huomioida tässäkin keskustelussa.

Tämä esitys on saanut laajaa kritiikkiä niin lausuntokierroksella kuin valiokunnassa. Vanhusasiainvaltuutetut, meidän valvovat viranomaiset, avit, meidän oikeusasiamiehet ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

ylipäättänsä tahot, jotka puhuvat arvokkaan vanhuuden puolesta, ovat kritisoineet tätä esitystä rankasti. Tämä on suora leikkaus vanhusten ja ikääntyneiden perusoikeuksiin. Myös ammattijärjestöt ovat vastustaneet tätä leikkausta tietysti työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen ja sitten näitten ikääntyneiden näkökulmasta. Mutta huomiotavaa on myös, että työnantajapuoli — HALI, isot hoiva- ja hoitoalan yritykset — antoi kovaa kritiikkiä valiokunnassa tälle esitykselle. Oikeastaan se kulminoitu pitkälti hoiva-avustajien käyttöön, joiden määrää tässä on nyt vuosien myötä pystytty nostamaan ja joita on pystytty hyödyntämään. Nämä isot tahot sanoivat, että näitä työntekijöitä joudutaan vähentämään. Jollain tavalla on erikoista, että samaan aikaan sanotaan, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on valtava työvoimapula eikä ole riittävästi henkilöstöä, ja samaan aikaan hallitus leikkaa ja vähentää näitä resursseja. Nyt me ollaan nähty esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla HUSin irtisanomiset, 800 hoitoalan ammattilaista, ja samaa leikkauspolitiikkaa ikäihmisten palveluihin ja työntekijöihin, niin että kyllä tämä on erittäin kylmää ja lyhytnäköistä politiikkaa.

Arvostan kyllä sitä, että täällä on yksi hallituspuolueen edustaja, edustaja Castrén. Minä olen oppinut arvostamaan kyllä häntä erittäin paljon valiokunnassa. Kiitos, että olet täällä puolustamassa myös tätä hallituksen linjaa ja vähän paaluttamassa myös jatkoaskelmerkkejä, ettei tämä on pelkkää heikennystä, vaan jotain parannuksiakin yrittäisitte hallituksessa saada näihin ikäihmisten palveluihin.

Me myös tehtiin monia lausumia, joissa me nimenomaan edellytettiin tätä palvelutarvetta ja sitä mitoituksen oikeellisuutta. Hallitus ei lämmennyt meidän lausumiin, mutta nyt edelleen vetoan kokoomuslasiin, että pidätte huolen siitä, että ministeri Juuso nyt ohjaa alueita siihen suuntaan, että se palvelutarve on se määrittävä tekijä, kun ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömääriä arvioidaan, koska nyt me ollaan nähty ja valiokuntakuulemisessa tuli ilmi, että monet alueet ovat kategorisesti tiputtaneet tämän mitoituksen 0,6:een. Tämän mietinnön mukaan se ei saisi olla mahdollista, vaikka me ei laitettu tätä lausuman tasolle. Nyt hallituksen, joka kantaa vastuuta, on kannettava johtajuus ja puuttettava tähän, ja tähän me tarvitaan vastaus tänään.

Mietintö ehkä jäi vajaaksi myös RAI-mittareiden käytön osalta. Olisin toivonut, että me oltaisiin vähän kunnianhimoisemmin vielä työnnetty ministeriössä sitä ajatusta, että me käytetään kaikki olemassa olevat välineet, joilla me pystytään laatua mittaamaan ja sitä johtamista ja arviointia ja sen läpinäkyvyyttä ja avoimuutta edistämään, että me voidaan katsoa, missä yksikössä on mitään hoitoisuutta ja kuinka paljon on henkilöstöä ja muuta. Meillä on paljon dataa. Me kerätään sitä, ja tämä suomalainen RAI-mittari on ihan urauurtava asia maailmanlaajuisestikin. Meidän tarvitsee purkaa ne esteet, joita on tämän tiedon käyttämiseen. Tässä olisin toivonut, että hallitus olisi vähän kunnianhimoisemmin avannut näitä esteitä ja tuonut tätä tietoa tähän pöydälle ja kansalaisten silmien eteen enemmän.

Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan vielä toistan sen, että esitämme tämän lakiehdotuksen hylkäämistä, ja tulemme jatkossakin tekemään töitä sen eteen, että henkilöstömitoitusta nostetaan sitten tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.06 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! SDP on tehnyt vastalauseen hallituksen ai-keista laskea ympärivuorokautisen hoivan mitoitusta nykyisestä henkilöstömitoituksesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

0,65:stä 0,6:een. Luonnollisesti kannatan Ilmari Nurmisen tekemää, vastalauseen mukaisista ehdotusta. Oletan, että sille jo viime keskustelussa tuli kannatus, mutta varmuuden vuoksi nyt tähän heti kokouksen alkuun.

Arvoisa puhemies! Hoitajamitoituksen laskussa on kysymys varsin isosta arvovalinnasta: millä tavalla me kohtelemme tämän maan ikäihmisiä. Tässä on kysymys myöskin siitä, millä tavalla me kohtelemme niitä henkilöitä, jotka työskentelevät ympärivuorokautisessa hoivassa. Silloin kysymys on nimenomaan säällisistä työolosuhteista.

Aikoinaan hoitajamitoitus valmisteltiin yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa, ja sen tarkoituksena oli nimenomaan lisätä työviihtyvyyttä ympärivuorokautisessa hoivassa. Juuri oli käyty valtava keskustelu hoivakriisin nimissä siitä, millä tavalla ympärivuorokautisen hoivan palveluja tulisi kehittää. Hoitajia oli liian vähän, tai he toimivat muissa tehtävissä siellä ympärivuorokautisessa hoivassa, millä tarkoitetaan siis sitä, että nämä samat hoitajat tekivät joko ruuanlaittoon, siivoukseen tai pyykinpesuun liittyviä töitä sillä hoitotyön ajalla. Tämän johdosta syntyi sitten pysyvästä henkilöstömitoituksesta säättäminen. Sain itse tuossa prosessissa olla mukana esittelevänä ministerinä vuoden 2019 syksystä alkaen koko sen ajan, kun eduskunta sitten perustuslakivaliokunnan vaatimuksesta teki tiekartan tämän hoitajamitoituksen toteutumiseen.

Nyt ollaan siinä tilanteessa, että nykyinen hallitus päätyi siihen, että tällä 0,65:n mitoituksella mentäisiin, mutta kuitenkin haaveissa siinä vuonna 28 se, että lopulta päästäisiin 0,7:n mitoitukseen. Minusta viime vuoden ratkaisu sentään enteili sitä, että tiedetään, missä maailmassa eletään. Tällä hetkellä ympärivuorokautisen hoivan asukkaat ovat selkeästi erilaisessa kunnossa kuin 2019 tätä lakia säättäessämme. Tänä päivänä ympärivuorokautisessa hoivassa ei enää olla kahta viimeistä elinvuotta, vaan tosiasiasa nykyisten viimeisimpien tilastojen valossa puolitoista vuotta — mutta aivan uusimpien käänteiden vuoksi vain noin vuoden verran. Kyllä me jokainen joudutaan myöntämään, että ei 0,6:n mitoituksella hoideta enää näitä samoja vanhuksia kuin aikoinaan, kun tätä mitoituslakia tehtiin. Ajateltiin että 0,7:llä pitäisi hoitaa sen kuntoisia ihmisiä, jotka olivat palvelun piirissä, ja kuitenkin heidän kahden elinvuoden mittarinsa näytti sitä, mikä heidän kuntoisuutensa on.

Tällä hetkellä haasteena on se, että me ollaan tultu tilanteeseen, jossa hallitus tekee jälleen arvovalinnan. Tällä kertaa tämä esitys, mitä me käsittelemme, sisältää kaksi kovaa ratkaisua. Toinen on se, ettemme enää edes haaveissa 2028 tavoittele 0,7:n mitoitusta eli säällisiä olosuhteita työntekijöille, säällisiä olosuhteita asukkaalle. Sellaista maailmaa ei enää ole, että se tarkoittasi 0,7:n mitoitusta. Tämä hallitus tässä esityksessä poistaa tuon ison kaaren siitä, että käytännössä varattaisiin 89 miljoonaa euroa tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Mutta kun 89 miljoonaa tässä nyt jää käyttämättä vanhustenhuoltoon tällä esityksellä, niin on tietenkin kohtuullista, että hallitus ei sen päälle päätnyt laskemaan mitoitusta kategorisesti 0,6:een niin, että tämä säästö olisi käytännössä ollut sitten sitä luokkaa, vaan tässä hallituksen esityksessä lähdetään nyt siitä, että hyvinvointialueet säästäisivät tuon 45 miljoonaa euroa, joka käytännössä tarkoittasi kolmannelta hoitopaikoista, jotka siirtyisivät 0,6:n mitoitukseen. Näin tämä 89 miljoonan säästö sekä 45 miljoonan euron säästö ovat itse asiassa se hoitajamitoituksen noin 134 miljoonan säästö, joka tosiasiasa piti nyt kehysriihen mukaan tehdä, mutta hallitukselle paljastui, että viime hallitus varasi 89 miljoonaa euroa tämän mitoituksen nostoon 0,7:ään. Nyt tässä ei sentään säästetä sitä 89:ää miljoonaa mitoituksen noston toteuttamatta jättämisenä — 0,7 vuonna 28 — niin että sen lisäksi vielä kategorisesti laskettaisiin 0,6:een. Nyt ollaan tilanteessa, jossa hallitus esittää, että kolmasosa näistä ympärivuorokautisen hoivan paikoista jatkossa olisi 0,6:n piirissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

Mutta mitä tekevät hyvinvointialueet? Mitä tekee hallitus? Jos todella on niin, että hallitus teki arvovalinnan myöntäessään, että viime joulukuun alussa myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvisi, että tämä mitoituksen lasku 0,65:een tulisi tapahtumaan Suomessa kategorisesti joka paikassa kolmea neljää aluetta lukuun ottamatta — mitoitus tulisi olemaan tänä vuonna 0,65, ei tarpeen mukainen — niin nyt tämä ennakoitiin ja haluttiin ratkaista niin, että tarve ratkaisee tämän hoitopaikan ja käytännössä hoitopaikan mitoituksen ja siten ajatellaan, että vain 0,6:n mitoitukseen menisi kolmannes. Mutta hankaluus on se, että hyvinvointialueet ovat nyt kahdet neuvottelut läpikäyneet ja ministeriö on ohjannut siihen, että vain kolmannes menisi tähän minimimitoitukseen. Tosiasia on nyt se, että jo viikkoja sitten, lähes kuukausi sitten, meillä oli Suomessa jo 12 aluetta, [Puhemies koputtaa] jotka olivat aloittaneet neuvottelut siitä, että mennään kategorisesti neuvottelemaan sopimukset 0,6:een, mikä ei vastaa tämän lain henkeä.

Tästä mielelläni jatkan kohta, kun pyydän lisää puheaikaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg, poissa. — Edustaja Castrén.

18.13 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ei ole tarkoitus muuttaa ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältöä, laatua tai turvallisuutta ja sille asetettuja vaatimuksia. Tässä esityksessä on lähdetty siitä, että hallitus ajattelee, että noin yksi kolmasosa näistä yksiköistä voisi olla sellaisia, missä potilaan hoito saataisiin hyvin suoritettua sillä, että se hoitajamitoitus hieman laskee.

Attendo, joka on yksi palveluntuottajista, esitteli meille sosiaali- ja terveysvaliokunnassa oman tutkimuksensa, jossa he olivat vertailleet useita yksiköitään, joissa oli tämä 0,65, ja sitten yksiköitä, joissa he olivat siis laskeneet jo 0,6:een. He totesivat, että hoidon laadussa ei kyselyissä ollut minkäänäköistä laskua. Toki tämä on niin sanotusti vain yksi tutkimus eikä kovin akateeminen, mutta se antaa meille kuitenkin toivoa siitä, että potilaat edelleen saavat hyvää hoitoa.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Kiurun kanssa siitä, että on todella surullista, että hyvinvointialueet ovat lähteneet nyt sitten omin päin säätelemään muutakin kuin mitä hallitus itse asiassa on pyytänyt. Olen lukenut muihin asioihin liittyen lausuntoja, joissa todetaan, että ei lainsäätäjää voi olla paikalla katsomassa, toteutuvatko lainsäätäjän toiveet, vaan se on sitten valvovan viranomaisen asia. Toki tässä toivon, että jokainen hyvinvointialuekin edelleen pitää kiinni siitä, mitä laki edelleen sanoo: että näitten vanhusten pitää saada hyvää ja riittävää hoitoa.

Aikanaan vuonna 2020 perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että henkilöstömitoitusta säädettäessä sen tulisi olla myös toteutettavissa ja että pätevän henkilöstön saatavuuteen tulisi kiinnittää huomiota.

Tässä edustaja Nurminen sanoi, että kyse olisi vanhusten henkilöstömitoituksen laskusta. — Toki, mutta vain yhdessä osassa koko sote-järjestelmää. Nyt jos mietimme, niin tämä esitys kuitenkin mahdollistaa resurssien kohdentamisen, jotka ovat aivan liian niukat. Olisi todella hienoa, jos resurssit olisivat riittävät, mutta kun niitä on vähän, niitä tulee kohdentaa koko sote-järjestelmään potilaiden tarpeita vastaavalla tavalla.

Geriatrian professori lausui meille valiokunnassa, että pyrkimys antaa hyvinvointialueille enemmän liikkumavaraa henkilöstön kohdentamisessa on tervetullut uudistus. Hän toteaa myös, että liian korkea vaatimus yhdessä yksikössä ohjaa henkilöstöä pois palveluista, joilla ympärivuorokautisen palveluasumisen tarvetta voitaisiin ehkäistä. Näin kävi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

ainakin sillä alueella, jossa itse olin vielä keväällä töissä, että potilaat päätyivät päivystykseen, kun kotisairaanhoido ei oikein toiminut. Tämä oli minusta surullista. Eli koko sotejärjestelmän resurssien hyvä kohdentaminen on myös näiden vanhusten, eikä vain palvelutaloissa asuvien vanhusten, vaan koko vanhuspotilasväestön, edun mukaista.

Olen aivan samaa mieltä edustaja Nurmisen kanssa, ja keskustelimmekin valiokunnassa tästä, että on erittäin hienoa, että meillä vihdoin siis monien kymmenien vuosien jälkeen RAI-järjestelmä on otettu käyttöön. Sitä pitäisi varmasti vielä enemmän tuoda julkisuuteen, niin että myös palveluiden käyttäjät ja heidän omaisensa näkisivät, millä lailla vanhuksia hoidetaan ja miten nämä resurssit kohdennetaan, niin että se lain pykälä, joka sanoo, että potilaalla tulee olla hyvä hoito, oikeasti toteutuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.18 Markku Siponen kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tähän edelliseen puheenvuoroon: keskustakin kannattaa sitä, että annetaan alueille ja palveluitten järjestäjille liikkumavaraa, mutta käytännössähän tässä ei mitään liikkumavaraa tule, kun samaan aikaan viedään ne resurssit ja rahat sieltä hyvinvointialueilta pois.

Arvoisa rouva puhemies! Aluksi perun tämän asian käsittelyssä aiemmin tekemäni esityksen. Uusin sen tämän puheenvuoron aikana, mutta aivan alkuun vielä totean, että keskustasta haluaa turvata ikääntyneille hyvän ja turvallisen vanhuuden ja riittävät palvelut sen varmistamiseksi. Meidän mielestämme jokaisella iäkkäällä ihmisellä on oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin, jotka mahdollistavat arvokkaan elämän sen viimeisiin hetkiin asti. Tämän perusoikeuden toteutumisesta vastaa viime kädessä maan hallitus turvaamalla hyvinvointialueiden riittävän rahoituksen, joka mahdollistaa tarpeelliset perustuslain turvaamat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Teen vastalauseen 2 mukaiset lausumaehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

18.19 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Keskusta pitää ehdottoman tärkeänä, ettei hallituksen esityksenä tulevaan lakiin kirjattua hoitajamitoitusta 0,6 pidetä enimmäistasona, vaan että ratkaisevaa riittävän hoivahenkilöstön määrittelyssä on hoivayksiköissä asuvien iäkkäiden hoivan tarpeen arviointi, jotta hoitajat pystyvät tekemään työnsä mahdollisimman hyvin.

Suomen kansa ikääntyy koko ajan, ja sen myötä palvelutarpeet kasvavat myös muissa kuin ikäihmisille tarkoitetuissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Myös esimerkiksi ikääntyneiden kotipalveluissa henkilöstön saatavuus on vaikeutunut. Suuret määrät sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä on eläköitymässä, ja muutaman vuoden päästä tilanne voi räjähtää käsiin, ellei kehitystä saada muuttumaan. Siksi pidämme perusteltuna tukea hallituksen esitystä mitoituksen vähentämisestä, mutta paheksomme suuresti, että rahat viedään pois kroonisesta resurssivajeesta kärsiviltä hyvinvointialueilta.

Kannatan edustaja Siposen tekemää vastalauseetta ja lausumia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

18.20 Piritta Rantanen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan alkuun kannatan tätä edustaja Nurmisen tekemää esitystä.

Kun keskustelemme henkilöstömitoituksesta, niin ehkä aloittaisin sen keskustelun tässä kohtaa meidän väestörakenteestamme. Kun nyt puhumme erityisesti ikääntyneen väestön tukemisesta ja iäkkäiden sote-palveluista, niin kaikki tiedämme, että meidän väestörakenteemme on sen suuntainen, että tämä väestöryhmä lisääntyy. Ammatit, joihin tällä hetkellä on työvoimapulaa, ovat nimenomaan sairaanhoitajat, lähihoitajat, sosiaalityöntekijät ja osastonhoitajat. WHO:kin on arvioinut, että vuonna 2030 terveydenhuollossa tulee olemaan yhdeksän miljoonan sairaanhoitajan vaje.

No, minkälaista se arki sitten siellä sairaalassa ja sairaanhoitajan ja vaikka lähihoitajan työssä on, itsekin kun sairaanhoitaja ammatiltani olen, niin kyllähän se on niin, että se intensiivinen työ saattaa aiheuttaa stressiä ja kuormitusta. On niin, että uudelle työntekijälle se on pitkä sopeutuminen siihen uuteen työhön ja perehdytys on pitkä. Ja on niin, että koko ajan se työn vaativuus on kasvanut ja mahdollisuudet vaikuttaa siihen omaan työhön ovat jatkuvasti vähentyneet. On äärimmäisen tärkeää, että kaikilla osastoilla se lähijohtajien tuki olisi olemassa, mutta kyllä se on nyt vähentynyt, kun useammallakin esimiehellä ja osastonhoitajalla aika menee siihen, että yritetään löytää niitä sijaisia jostakin. Kyllä se on niin, että useimmissa paikoissa se välittömään työhön käytetty aika vähenee koko ajan ja asiakasmäärät kasvavat, ja se, minkä takia se välitön työaika vähenee, on se, että meillä on kaikenlaisia erilaisia kirjaamisia ja muita byrokraattisia asioita, jotka hoitajien on tehtävä. Me ollaan sellaisessa oravanpyörässä, että kun henkilöstö vähenee, niin jäljelle jäävien stressi ja työmäärä kasvavat. Nimenomaan ne mahdollisuudet perehdyttää ja sopeutua siihen työhön vähenevät, ja se laadun kehittäminen estyy, ja psykososiaalinen kuorma kasvaa, ja työn lopettamis- tai alanvaihtoriski kasvaa, ja sitten se johtaa siihen, että meillä on toimimattomat hoitoketjut.

No, hoitotyön imago on jo lähtökohtaisesti huonolla tasolla, ja yhä useampi on väsynyt. Nythän meidän pitäisi miettiä, mitä me voimme tälle tilanteelle tehdä, mitkä ovat ne ratkaisut. Hallitus haluaa ratkaista tämän asian sillä, että se vähentää hoitajien määrää, ja kun se työn kuorma ei kuitenkaan ole vähenemässä mihinkään ja veto- ja pitovoima ovat niitä asioita, joista meidän pitäisi huoli pitää, niin kyllä se on niin, että ne riittävät resurssit ovat se yksi palikka tämän kokonaisuuden hallinnassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Päivi.

18.24 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja. Erityisesti edustaja Castrén nosti tärkeitä huomioita esiin, joita en käy toistamaan.

Totean, että olisi toki ideaalista, että voisimme säätää vaikkapa sen 0,7:n työntekijän mitoituksen ikäihmisten ympärivuorokautiseen palveluun. [Krista Kiuru: Se on mahdollista!] Ihan avoimesti totean, että tätä olemme kristillisdemokraatteinakin ihan jo vuosikausia ajaneet, mutta kyllähän tässä täytyy myös todeta aivan nämä kylmät realiteetit, että meillä ongelmana on meidän valtion velkaantuminen ja toisaalta väestön ikärakenteen raju muutos, jonka seurauksena meidän on yhä vaikeampi saada myös henkilöstöä sote-palveluihin niin kuin muuhunkin työvoimaan.

Hallituksen tavoitteena on tältäkin osalta, jos ajatellaan näitä sote-kokonaisuuden vieviä resursseja, osaltaan tasapainottaa Suomen julkista taloutta, mutta sillä pyritään nimen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

omaan turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan säilyminen, sen tärkeät palvelut, ei pelkään tälle ikäpolvelle ja tämän hetken tarvitsijoille vaan myös tuleville sukupolville.

Rahaakin suurempana ongelmana on todellakin henkilöstön riittävyys. Me tarvitsemme henkilöstöä kotipalveluihin, tarvitaan myös muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin kuin ikäihmisten palveluihin — meillä on esimerkiksi sosiaalipalveluissa erittäin suuri ja kasvava tarve työntekijöistä. Sen takia nyt hyvinvointialueilla on todellakin ihan merkittävä vastuu ratkaista tilanne niin, että kyetään säätämään ja arvioimaan se, missä yksiköissä tarvitaan mitenkkin paljon henkilöstöä. Ja todellakin se, mikä nyt säädetään minimiksi, ei todellakaan ole maksimi, vaan on paikkoja, joissa henkilöstöä tarvitaan enemmän. Toisaalta myös hyvinvointialueet tarvitsevat työrauhaa ja myös tiettyä itsenäisyyttä hoitaa näitä tehtäviä.

Kyllähän me olemme hankalassa tilanteessa. Jos olisi rahaa, jos olisi henkilöstöä, jos meillä olisi kasvava määrä työikäistä henkilöstöä, tulevia veronmaksajia kasvamassa, niin tilanne olisi toisenlainen, mutta pidän tätä esitystä nyt tällä hetkellä tarpeellisena, ja yhdyin muuten moniin näistä keskustankin esiin tuomista näkökohdista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.27 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tätä hoitajamitoituksen laskua on perusteltu usein nimenomaan sillä, että tämä 4 000 henkilön vähennys eli 0,05:n lasku mitoitukseen on vain pakko tehdä. En mene näihin taloudellisiin seikkoihin, koska juuri äsken avasin siitä, että tässä itse asiassa puhalletaan myöskin se 89 miljoonan euron sijoitus, joka on tehty 0,7:n mitoitukseen pääsemiseksi, mutta haluan puuttua tähän käsitykseen siitä, onko tämä pakko tehdä sen takia, että saadaan henkilöstöä.

Mielenkiintoinen esimerkki löytyy ihan tuoreesti viime vuoden myöhäissyksystä: Juuri ennen joulua eduskunta, samaan aikaan kun budjettilakeja käsitellään tänä vuonna, suurin piirtein tuolla marras—joulukuun vaihteessa, päätyi eduskunnan enemmistön toimesta laskemaan mitoituksen 0,65:een tälle hallituskaudelle. Tämä 0,65:n mitoituksen toteutuminen tapahtui Suomen hyvinvointialueilla täysin kategorisesti, kolmea neljää aluetta lukuun ottamatta, siis kolmen neljän alueen yhtä yksikköä lukuun ottamatta. Eli alle puolen tusinan verran yksiköitä Suomeen jäi korkeammalla mitoituksella kuin 0,65. Tätä laskua perusteltiin silloin nimenomaan näillä henkilöstösyillä, että saataisiin henkilöstöä rekrytoidua, ja yksi isoin peruste oli siinä, että kotihoito saa nyt lisää henkilöstöä. Tämä on ollut yksi keskeisimpiä argumentteja tässä, mutta nyt kun me katsotaan tilastojen valossa, lisääntyikö kotihoidon henkilöstö, kun laskettiin tämä mitoitus 0,65:n tasolle, niin meillä ei ole evidenssiä siitä, että kotihoitoon on saatu siirtymään laajamittaisesti väkeä, ikävä kyllä. Me emme ole päässeet hyötymään siitä niin, että 0,65:n mitoituksen käyttöönotolla saatiin siirrettyä väkeä kotihoitoon. Jos sellaisia tutkimuksia tai sellaista evidenssiä on, se olisi hyvä kertoa, mutta valiokunnan kuulemisissa me emme ole saaneet suoraan sellaista evidenssiä, että laajamittaisesti tämä porukka siirtyi. Ikävää on todeta, että nämä ovat erilaisia tehtäviä: ihminen, joka on ollut ympärivuorokautisessa hoivassa hoitajana, on erilaiseen työelämään tottunut kuin ihminen, joka on kotihoidon parissa. Tämä on todella iso juttu.

Nyt jälleen perustellaan hallituspuolueiden toimesta sillä, että nyt saadaan kotihoitoon väkeä, kun ympärivuorokautisessa hoivassa ei ole enempää resurssia, ja nyt on mielenkiintoista nähdä, tuleeko tämä toteutumaan. Oma arvioni on, sillä pohjalla, mitä tässä olemme tätä asiaa katselleet, että näin ei tule tapahtumaan. Erityisesti henkilöstöjärjestöjen näkö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

kulmasta on pitkään viestitty, että näin ei tule tapahtumaan. Samaan aikaan kuitenkin tehdään päätös, että palvelutasoa tietoisesti lasketaan, ja miksi? Viime vuonna tämä tehtiin tietoisesti niin, että tuhansia hoitajia työskentelisi jatkossa vähemmän ympärivuorokautisessa hoivassa. Nyt tämä tehdään tietoisesti niin, että kielletään laittamasta tätä kategorisesti voimaan, ja valiokunnan keskusteluissa siitä, oliko se kielto riittävä, joudumme tulemaan siihen tulokseen, että me joudumme tätä pykälää henkilöstömitoituksen osalta korjaamaan, jottei tule mahdollisuutta käyttää tämän momentin sallimaa liikkumavaraa siihen, että alueet tulevat menemään kategorisesti tähän alimpaan sallittuun minimimitoitukseen.

Minusta se oli hienoa työtä, mitä valiokunnassa tehtiin. Me lisäsimme tähän momenttiin jatkon, jossa viitataan 1 momentin ajatukseen siitä, että jokainen tarvitsee kuitenkin sen oman palvelunsa mitoitettuna tämän henkilön yksilöllisiin tarpeisiin. Se on äärettömän tärkeä lisäys siksi, että kun se on samalla momentilla, niin ei voi kenelläkään hyvinvointialueen johdossa tulla käsitystä, että alimmalla minimimitoituksella työskenteleminen olisi mahdollista ottamatta huomioon niitä yksilöllisiä tarpeita. Pidän sitä todella isona onnistumisena sosiaali- ja terveysvaliokunnalta, että me suoraan näytimme kaapin paikkaa siinä, että jo 12 hyvinvointialuetta oli melkein kuukausi sitten ilmoittanut, että he menevät kategorisesti toteuttamaan tämän päätöksen.

No, tästä aiheutuu sitten merkittäviä riskejä, arvoisa puhemies, kun hyvinvointialueiden porukka ei näytä toteuttavan tätä valtakunnallista ohjausta. Ministeriö on sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kertonut, että jo kahdesti on ohjattu mutta lopputulos on ollut tämä. Miten se on siis mahdollista, että kahdesti on ohjattu mutta lopputulos on ollut se, että mennään kuitenkin kategorisesti laskemaan tämä mitoitus? Nyt huolenaiheemme on se, että muutoin hyvään hallituksen ja opposition yhdessä työstimään hoitajamitoitusta koskevaan mietintöön me emme saaneet sellaista lausumaa, jossa suoraan sanottaisiin, että eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että tämä mitoitus ei tule minimissään voimaan kategorisesti tai että tämä mitoituksen lasku ei toteudu niin, että minimistä tulee maksimi. Tätä me emme valitettavasti saaneet aikaan, mutta nämä samat kirjaukset molempien osalta sisältyvät tähän mietintöön tekstiosassa, ja samoin tähän mietintöön sisältyy se ajatus, että vain kolmanneksen näistä paikoista tulisi mennä tuohon yhteen kolmasosaan.

Tämän johdosta, arvoisa puhemies, on todettavakin, että tässä on merkittävästä palvelun laskusta ja poliittisesta valinnasta kysymys, että te päädytte leikkaamaan täältä 45 miljoonaa euroa. Se on poliittinen valinta, että tällä hetkellä, 5.7.24 tilastojen mukaan, heinäkuussa, puhemies, meillä oli 93 prosenttia suomalaisista ympärivuorokautisessa hoivassa olevista hoidossa yksikössä, jossa täyttyi 0,65. Siis miettikää nyt, 93 prosenttia. Jos tämä menee kategorisesti, niin 93 prosentilta henkilöstömitoituksen lasku tulee aiheuttamaan sen, että palvelutaso laskee. Olen siitä kyllä, edustaja Castrén, teidän kanssanne eri mieltä, että jos 4 000 henkilöä vähennetään täältä, niin se ei tuntuisi missään. Ymmärrän, että Attendo on tehnyt tällaisen tutkimuksen, mutta pikkusen enemmän meidän täytyy näyttää näyttöä sille, että se 0,05:n muutos, 4 000 henkilöä, ei muka merkitsisi mitään. Se on todella huono kädenojennus suomalaisille ympärivuorokautisessa hoivassa työskenteleville, jos ei 4 000 ihmisen työpanos näkyisi missään.

Sen takia olen järkyttynyt siitä, että kun 0,6 toteutuu nyt jo 99-prosenttisesti, niin se kertoo siitä, mitä tämä hallitus ajattelee silloin vuonna 19 asetetusta tavoitteesta, jolloin ympärivuorokautisessa hoivassa vielä elettiin kaksi vuotta. Silloin ajateltiin, että 0,7:ään pitäisi päästä. Nyt kun ikääntyvien määrä räjähdysmäisesti kasvaa ja samaan aikaan heidän kuntonsa heikkenee merkittävästi, mitä me tehdään? [Puhemies koputtaa] Me lasketaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

tätä mitoitusta, eikä se tuo edes hoitopaikkoja, koska se selvisi meille jo Attendon kuulemisessa, että Attendohan tosiasiaa esimerkiksi Pirkanmaalla ei ota näitä paikkoja nyt jättäväkseen sen takia, [Puhemies koputtaa] että he eivät voi toimia 0,6:n henkilöstömitoituksella. — Ja tähän voidaan palata. [Maaret Castrén: Joo, kyllä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.35 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä itsekkin täytyy haastaa vähän, edustaja Castrén, tätä teidän puheenvuoroanne. Siis jos mietitään tätä meidän kuulemistamme, niin meidän kaikki asiantuntijat, vanhusasiainvaltuutettu, järjestöt ja kyllä myös palveluntuottajista kaikki muut, HALI ja muut, paitsi Attendo vastustivat tätä esitystä. En pidä kovin oikeudenmukaisena, että kaikista näistä asiantuntijalausunnoista nostitte juuri Attendon ja sen tutkimuksen, mistä itsekkin myönsitte, että se ei ollut kovin luotettava, [Krista Kiurun välihuuto] ei mitään muuta terveysjättiä. Jos me täällä argumentoimme tämän asian kohdalla ainoastaan terveysjättien lausunnoista, joista huomionarvoista on, että kaikki muut vastustivat paitsi Attendo, niin toivoisin, että myös toisitte tämän esille puheenvuorossanne.

Kysymme myös moneen kertaan — kun kokoomus varsinkin viljelee täällä sitä, että paikkoja on tyhjänä tämän henkilöstömitoituksen takia — että pitääkö tämä paikkaansa. Meidän asiantuntijalausunnon mukaan myös palveluntuottajat nimenomaan näkivät, että tämä mitoitusta ei ole syypää näihin tyhjiin paikkoihin, mitä täällä ympäri Suomea on, vaan se, että alueet eivät osta näitä paikkoja. Jonossa on valtava määrä ihmisiä, jotka odottavat tätä ympärivuorokautista paikkaa, ja kuitenkin hyvinvointialueet eivät osta, ei ole rahaa. Yritetään säästää. Nyt tästä 45 miljoonasta Pirkanmaallekin tulee viisi miljoonaa. Me joudutaan viisi miljoonaa saneeraamaan siitä meidän ikäihmisten ympärivuorokautisesta potista, joka on nyt jo hyvin tiukka, ja virkakunta joutuu tiputtamaan tätä mitoitusta ja painamaan sitä hintaa alas. Mielestäni meidän olisi pitänyt saada lainsäädännöllisiä keinoja, joilla me pidetään huoli, että sitä mitoitusta ei kategorisesti poljeta alas. Tässä hallitus on epäonnistunut, mutta myös oppositio siinä, että me ei pystytty argumentoimaan ja puolustamaan sitä, vaan te piditte tästä leikkauksesta kiinni, ja sitä arvovalintaa minä en yksinkertaisesti ymmärrä.

No, sitten täällä tästä minimistä on tullut maksimi — tähän valiokunnan puheenjohtaja otti hyvin kantaa. Päivänselvää on se, että THL, monet lausunnonantajat, kiistatta myös hallituksen esitys sanovat, että meidän kaudella tehty henkilöstömitoituksen nosto on parantanut hoidon laatua ja parantanut ikäihmisten hoitoa ja nämä laiminlyönnit ovat vähentyneet. Eli tämä on suora leikkaus hoivan ja hoidon laadusta. Ja nyt kun te tämän säädätte... — Arvoisa puhemies, tulen puhujakorokkeelle. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

En pidä enää pitkää puheenvuoroa, tästä on keskusteltu paljon, mutta haluan sanoa sen, että nyt kun te laskette tämän, niin me tulemme haukan lailla seuraamaan tätä tilannetta, ja jos täällä tapahtuu tätä kategorista mitoituksen laskua, niin me tulemme palaamaan tähän keskusteluun jatkuvasti tämän kauden lopulla. Kuten tässä valiokunnan puheenjohtaja Kiuru sanoi, me yhdessä sovimme, että kategorinen mitoituksen lasku ei ole mahdollinen. Me yhdessä tästä sovimme, ja nyt tätä alueilla tehdään. Kun ministeri on kaksi kertaa paimenkirjeen alueille laittanut ja hän ei saa tätä asiaa kuntoon, niin jonkun täytyy tehdä joku ryhtiliike. Me tulemme tätä asiaa nostamaan niin monta kertaa, kunnes hallitus pystyy tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

män asian saamaan hyvinvointialueille tietoon, ja tulemme myös peräämään näitä vaikutuksia, millä tavalla tällä mitoituksen laskulla on vaikutuksia hoidon laatuun.

Myöskin nostitte tässä puheenvuorossanne tämän, että kotihoitoon tarvitaan resursseja. Me olemme äärettömästi samaa mieltä. Kotihoitoon tarvitaan, mutta ei osoiteta nyt latin latia, omaishoitoon ei osoiteta latin latia, mihinkään vanhustenhoidon osa-alueelle ette osoita lakeja. Teillä on kaksi esitystä täällä: ympärivuorokautisesta hoidosta leikkaaminen ja sitten nämä työntekijöihin kohdistuvat heikennykset, esimerkiksi tämä vientivetoinen palkkamalli, joka lykkää hoitajat ikuiseen palkkakuoppaan. Ne ovat kaksi teidän esitystänne, millä te parannatte ikäihmisten hoitoa. Jollain tavalla ehkä toivoisin vähän vahvempia perusteluita tänne.

Sitten meidän kuulemisessamme myös tulivat minun mielestäni selville faktat siitä, että teidän argumenttinne ei pidä paikkaansa myöskään, koska tämä mitoituksen kasvattaminen on tehty nimenomaan näillä hoiva-avustajilla. Nämä mainitsemanne yrityksethän ovat rekrytoineet ja kouluttaneet, hakeneet ulkomailtakin valtavia määriä hoiva-avustajia. He sanoivat, että oli mahdollista tehdä vaikka kuinka paljon enemmän. Nyt tämä teidän mitoituksen laskunne vähentää nimenomaan hoiva-avustajien käyttöä. He joutuvat vähentämään sitä ja jo olemassa olevia hoiva-avustajia. Löytyykö hoiva-avustajille samanlaista tehtäväkenttää muualta sosiaali- ja terveystalvetaista? Tähän toivoisin teiltä vastausta. Löytyykö näille irtisanotuille hoiva-avustajille sieltä Mehiläisestä ja julkisen puolen toiminnoista — mihinkä he sijoittuvat kotihoidon palvelukentässä? Tähän toivoisin saavani vastauksen, koska me tiedetään, mikä rooli lääkehuollolla ja niin edelleen on, ja tähän toivoisin kokoomukselta vastausta.

Edustaja Räsänen jo lähti valitettavasti salista, mutta hänen argumenttinsa oli, että kyllä kristillisdemokraatit kannattaisivat tätä mutta kun ei ole rahaa. Se oli ensimmäinen argumentti. [Krista Kiuru: Kyllä rahaa on!] Edellisessä pykälässä te kevensitte oluen verotusta. Sosiaalidemokraatit jättivät vastalauseen. 25 miljoonaa kevensitte oluen verotusta. [Krista Kiurun välihuuto] Kyllä rahaa siihen löytyi. Ei ollut yksikään hallituksen edustaja puolustamassa, kun kysyimme, miksi 25 miljoonaa kevennetään oluen verotusta. Ei kyseenalaistettu, onko rahaa. Mutta heti kun tultiin vanhustenhoidon kukkarolle, niin Päivi Räsänen ensimmäisenä huutaa, että ei ole rahaa, pakko leikata. Kyllä minun mielestäni se ristiriita näitten kahden eri pykälän välillä on aivan järkyttävä. [Puhemies koputtaa] Kyllä — kirjoitin se heti muistiin — olin aivan pöyristynyt tästä.

Arvoisa puhemies, kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén, vastauspuheenvuoro.

18.43 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Uskon, että edustaja Räsänen tässä juuri sanoi samat asiat kuin varmasti mekin edustajat täällä kokoomuksesta, että olisi todella hienoa, jos meillä olisi resursseja ja rahaa jokaiseen kohtaan.

Mutta todella siitä asti, kun itse siellä painiskelin 96-vuotiaan ihmisen kanssa, joka oli viidettä vuorokautta päivystyksessä sen takia, että hän ei päässyt palvelutaloon, koska paikkoja oli kiinni juuri tämän mitoituksen takia, olen sitä kyllä todella miettinyt, voiko politiikassa lähteä sille linjalle, että me määrätään johonkin yhteen yksikköön, että juuri sinne pitää laittaa resursseja, kun vanhuksia on siis todella monessa, monessa yksikössä sotejärjestelmässä, niin että sitten tämä loppuporukka tavallaan hoidetaan vielä oikeasti vähäisemmin resurssein. Koska kukaan ei esimerkiksi kysynyt, mitä olisi tarvittu yhteispäivys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

tyksiin näitten vuosien aikana. Siellä on oltu polvillaan, ja ihmiset ovat itkeneet sitä työkuormaa. [Krista Kiuru: Ei se mitoituksen vika ole, se oli johtajien vika!] — Joo, siis [Puhemies koputtaa] koko sote-järjestelmä on ollut aikamoisessa pyöryksessä monta vuotta sen takia, että ei pelkästään rahalla ole ollut korjattavissa se asia, että meillä ei ole resursseja. [Puhemies koputtaa] Hallitusohjelmassa itse asiassa sanotaan, että hoiva-avustajille tulisi löytyä oikeasti työmahdollisuuksia. Minä toivon, että hyvinvointialueet nappaavat tästä kiinni. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.45 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Valtion taloustilanne on tosi hankala, ja ensi vuonna joudumme ottamaan 12,2 miljardia lisää velkaa. Eli meidän taloudellinen tilanne on aivan karmea, ja tämä hoitajamitoituksen lasku on säästölaki, niin kuin hallituksen esityksessä sanotaan. Sillä pyritään myös korjaamaan henkilöstön riittävyyttä, mikä silloin, kun mitoitus nousi 0,65:een, näkyi erittäin vahvasti palvelutaloissa siinä, että kaikkia paikkoja, jotka olisivat olemassa, ei saatu pidettyä auki.

No, täällä olemme nyt keskustelleet siitä, että tästä minimistä tulisi maksimi, kun sitä hoitajamitoitusta lasketaan, mutta eihän tällä esityksellä muuteta mitenkään iäkkäiden henkilöiden asemaa tai oikeuksia turvaavia säännöksiä, jotka ovat tällä hetkellä olemassa. Julkinen valta turvaa iäkkäiden henkilöiden perustuslain 19 §:n mukaisia oikeuksia usealla eri tavalla. Iäkkään henkilön palvelutarve on aina arvioitava sosiaalihuoltolain 36 §:n mukaan sekä vanhuspalvelulain 15 §:n mukaisesti ottaen huomioon etenkin 15 §:n A-osassa säädetyn RAI-arvioinnin kautta iäkkään henkilön toimintakyvystä sekä sen muuttumisesta saatu tieto, eli juuri miten mietinnössä todetaan, että se mitoitus hoitajilla pitää olla sen hoidettavan iäkkään henkilön mukaisesti. Palveluyksikön ja hyvinvointialueen on aina huolehdittava siitä, että molemmat säännökset, sekä tämä minimi että nämä edellä luettelemani kriteerit, täyttyvät — ja vielä yhtä aikaa, eli tätä vähimmäishenkilöstömitoitusta ei saa ikinä alittaa, mutta se on aina ylitettävä, jos asiakkaan tarpeet sitä edellyttävät.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.47 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hoitajamitoituksen lasku kertoo vain siitä tilanteesta, jossa arvovalintoja tehdään ja on kysymys ikäihmisistä ja heidän palvelutarpeestaan, palvelutarjonnastaan, ja että kun palveluhenkilöstön määrää, niitä tekeviä käsiä ja päitä siinä ympärillä, lasketaan, niin se näkyy suoraan siinä hoidon laadussa varmasti. Sitä ei varmasti kukaan voi kiistää. On meillä näitä mittareita ja muita, mutta se palvelu voi ajallisesti venyä, kun on vähän henkilökuntaa ja niin poispäin.

Minusta tässä mitoitus on yksi hyvinvointialueita ohjaava keino, tämä 0,6 tai 0,65, mitä tässä me toivotaan. Hoitajamitoitus on tässä mielessä niitä välineitä, joilla tavallaan edellytetään, että asiat hoituisivat jollakin tasolla. Sama on hoitotakuu, tämä 14 vuorokautta, mitä me ollaan esitetty. Nämä ovat niitä isoja mittareita, joilla sitten palvelujen tuottajat tekevät asioita ja saadaan hoitoonpääsyä nopeammaksi ja tässä tapauksessa nytten hoito tehtyä. Mitä muita ohjauskeinoja oikeasti voisi olla, jos me ei tällaisia tehdä? Erilaisia laatu-mittareita kyllä pystytään rakentamaan jonkin verran, mutta sitten nämä kovat mittarit pitää kuitenkin olla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

Sitten jos katsotaan tätä, että 93 prosenttia oli jo viime huhtikuussa päässyt tähän 0,65:een, niin se on aika kova luku. Nyt tavallaan pakitetaan siitä tasosta, mihin oltiin päästy, ja sekin tuntuu tässä aika oudolta, kun mietitään tätä kokonaisuutta.

Tämä 45 miljoonan säästö on merkittävä summa tietenkin, mutta toisaalta tämä on myöskin arvovalinta, mistä kohtaa ruvetaan säästämään. Tässä nyt ollaan vanhuksilta ja ikäihmisten palvelujen laadusta säästämässä, ja se ei ole oikea suunta. Arvovalintoja olisi ollut esimerkiksi aiemmin tässä edustaja Nurmisen mainitsema oluen veron alentamisen peruminen ja näin poispäin, eli meillä on valintoja. Poliittisia valintoja voidaan tehdä, ja ikäihmisten osalta tämäntyyppistä valintaa ei olisi pitänyt tehdä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru.

18.50 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hain puhelimesta jo sen Pirkanmaalla ilmenneen jutun, jossa Attendon aluejohtaja kertoo, miksi näitä paikkoja ei tarjota, mihin edustaja Castrén aikaisemmin viittasi, ja tämä logiikka on syytä varmasti käydä tässä läpi.

Niin kuin edustaja Ilmari Nurminen tässä jo aikaisemmin edellä totesi, meidän haasteenamme on se, että aikoinaan meillä oli ilmassa paljon argumentteja, että mitoituksen lasku nykyaikaisessa yhteiskunnassa, jos haluttaisiin turvata ikäihmisten hoito, ei ole mahdollista, koska ne resurssit viedään muualta pois. Toinen argumentti oli se, että ajateltiin, että näitä paikkoja ei riitä kaikille, koska mitoitust nostaa sitten henkilökunnan tarvetta, ja kun ei henkilökuntaa ole, niin paikkoja olisi vielä vähemmän käytössä.

No, tämä ei koskenut edes koko maata, tämä edustaja Castrénin esimerkki siitä, miten asiat todella olivat. Uudellamaalla oli sellainen ongelma, jonka edustaja Castrén tässä mainitsi, mutta monilla muilla alueilla ei ollut, ja minusta se on myöskin järjestämisvastuullisen tahon todella huonoa hoitoa, että tätä ei saatu kuntoon. Yhdyn myös siihen arvioon, että päivystyksen resursseja kukaan ei tosiasiassa arvioinut, miten tämä olisi pitänyt järjestää, mutta siitä syytettiin heti ensimmäiseksi näitä ikäihmisiä, että he vievät päivystyksissä paikat, kun he ympärivuorokautisesta hoivasta tulevat. Nyt meillä on todella paljon ketteriä palveluita, joissa nimenomaan lähdetään siitä, että ei tarvitse lähteä ympärivuorokautisesta hoivasta jonottamaan sinne päivystyksiin, vaan on tehty uudenlaisia palveluita.

Mutta se, mikä tässä keskustelussa nyt unohtuu, on se, että vieläkin tässä salissa annetaan ymmärtää, että me tarvittaisiin näitä hoitajia siihen, että kun vähän alemmalla mitoituksella työskenneltäisiin, niin sitten meillä olisi enemmän paikkoja kaikille. Tosiasiassa valiokunnan kuulemisten perusteella Attendoa lukuun ottamatta nämä muut tahotthan, terveysjärjestöt, eivät ihan virallisten julkisten lausuntojen näkökulmasta kannata tätä 0,6:n mitoitusta monestakaan eri syystä. Mutta yksi keskeisimpiä syitä on se, että tällä hetkellä hyvinvointialueet eivät osta näitä paikkoja riittävästi. Ja fakta nyt on tässä maailmassa se, että meillä hoitajia on yt-neuvotteluissa sen takia, että esimerkiksi viittasin tähän uutiseen Pirkanmaalta, jossa Attendon aluejohtaja toteaa, että pannaan Satakunnan puolella kaksi kotia kiinni ja tehdään yt-neuvotteluja juuri siksi, että näille paikoille ei ole kysyntää tällä hetkellä. Tähän liittyy todella vakava huoli myös siitä, että kun hyvinvointialueet ovat nyt alkaneet nämä muutosneuvottelut tämän hoitajamitoituksen laskun johdosta, he ovat tarjonneet kategorisesti 0,6:n mitoitusta noin puolella näistä hyvinvointialueista — joko aloittamalla nämä muutosneuvottelut neuvotteluteitse tai jopa aloittamalla uudella kilpailutuksella, ja kummallakin tavalla on tarjottu kategorisesti 0,6:n mitoitusta. Tähän valiokunta kiinnittää tässä mietinnössään huomiota ja toteaa, että näin on tapahtunut, ja pitää tätä me-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

nettelyä erittäin huonona. Ja kun kategorisesti nyt monilla alueilla, näin monella alueella, oli lähdetty siitä, että lasketaan se mitoitus täysin 0,6:een, niin eikö silloin voida jo tässä salissa myöntää heti, että eihän tämä mihinkään yksilölliseen tarpeeseen perustu?

Tämä on säästölaki myös hyvinvointialueille niin, että siellä ei oteta yksilöllistä tarvetta huomioon, vaikka hallitus toteaa, että vaikka vain kolmanneksella pitäisi pystyä säästämään. Esimerkiksi Satakunnan osalta valtiovarainministeriö esittää, että meillä pitäisi tehdä neljän ja puolen miljoonan leikkaus vanhustenhuollossa ympärivuorokautisen hoivan palveluihin, ja se tarkoittaisi käytännössä sitä, että se olisi noin reilu kaksi miljoonaa euroa yksityisten ja järjestötoimien osalta Satakunnassa. Mutta hyvinvointialue on ilmoittanut yksittäiselle toimijalle, joka otti minuun yhteyttä, että heidän osuutensa olisi tästä summasta jo sen verran kuin tämä yksityisten osuus yhteensä koko maakunnan osalta olisi. Joten minun on pakko sanoa teille, että jos kerran eduskunta on enemmistönä sitä mieltä, että tällainen peli ei vetele, niin on tämä ihmeellistä, että tätä ei saada hallituksen toimesta kuntoon. Jos on kahdet neuvottelut pidetty ja tämä on lopputulos, niin täytyy olla tässä ohjauksessa pahasti jotain vikaa.

Valiokunta toteaaakin tässä mietinnössä, että tämä peli ei vetele. Tämä on aivan selkeästi mainittu täällä: ”Valiokunta edellyttää, että mainitut viranomaiset” — siis avi, Valvira, ministeriö ja osittain myöskin THL — ”ohjaavat hyvinvointialueita ja muita palveluntuottajia huomioimaan lainmuutosta toimeenpannessaan sen, että ympärivuorokautisen hoivan yksiköiden henkilöstömitoituksen on vastattava asukkaiden yksilöllisiä tarpeita eikä säädetystä vähimmäismitoituksesta saa muodostua käytännössä enimmäismitoitusta. Lisäksi valiokunta korostaa, kuten hallituksen esityksessään todetaan, että hyvinvointialueiden rahoituksesta vähennettävä osuus ei edellytä kaikkien yksiköiden mitoituksen alentamista, vaan riittää, kun mitoitustaan keventää osa nykyään 0,65—0,69-mitoituksella olevista yksiköistä. Tämä tarkoittaa noin kolmasosaa kaikista iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon toimintayksiköistä.” Miksi valiokunta sanoisi tämän, elleimme me ole vakavasti huolissamme siitä, mitä tässä maassa tulee tapahtumaan 1.1.?

Mitä sitten sanovat Valvira ja avi? He sanovat, että he eivät voi puuttua tähän etukäteen. Heidän täytyy odottaa, että tämä laki tulee voimaan, kuten on totta. He odottavat ja he puuttuvat sitten valvontakäytännöillä näihin — siis mieltikää — 4 000:een yksikköön. Minkälainen ralli tästä tulee alkuvuodesta, jos ei tätä STM:n mietintöä oteta vakavasti myös ministeriössä? Tämä on juuri niin kuin edustaja Nurminen tässä aikaisemmin sanoi. Me tulemme oppositiosta vahtimaan, että tämä mitoitus ei tule laskemaan muuta kuin kolmanneksessa yksiköitä, niin kuin hallitus on linjannut. Jos ei hallitus pysty tässä maassa tätä toimeenpanemaan niin, että valvontaviranomaiset varmistavat, että tämä mitoitus tapahtuu niin kuin laki on edellyttänyt, niin silloin tietenkin ensimmäinen kysymys on se, miten tässä näin pahasti epäonnistuttiin.

Arvoisa puhemies! Sitten loppuun näistä hoiva-avustajista. Tässä on aina argumenttina se, että sitten saataisiin tämä väki ikään kuin muihin töihin täältä ikääntyvien palveluista, ympärivuorokautisista palveluista. Nyt on selvinnyt näitten hoivajättien toimesta, [Puhemies koputtaa] että he ovat kouluttaneet niin paljon hoiva-avustajia, että ensimmäiset, jotka lähtevät, ovat hoiva-avustajat, ja heillä ei valitettavasti vielä ole tässä sote-järjestelmässä samanlaista kotipesää kuin monilla muilla ammattiryhmillä. Heidän työnsä räätälöitiin ympärivuorokautisen hoivaan, ja sen takia ollaan siinä tilanteessa, [Puhemies koputtaa] että he eivät tule korvaamaan sitä väkeä, mistä täällä salissa äsken puhuttiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen.

18.57 **Ilmari Nurminen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä vielä tähän kokoomusedustajien argumentointiin: Vaikka te lupaatte, että minimistä ei tule maksimia ja kyllä tässä nyt parannetaan ja muuta, niin ehkä itselläni on taustalla semmoinen epäluulo, koska muistan, että kun vuonna 2015 edellisen kerran porvarihallitus tuli, silloin kun itse tulin tänne, niin silloin esititte mitoituksen laskua, muistaakseni 0,4:ään, tai joka tapauksessa mitoitus oli hyvin pieni silloin, ja te haitte sieltäkin säästöjä ja laskitte edelleen. No sitten tuli meidän Marinin hallitus, ja me olemme nostaneet, kuten täällä kuvattiin, on tuhansilla saatu henkilöstöä lisää sinne. Aina on epäilty, te olette aina epäilleet, viimeiseen asti miettineet, ettei vaan tule henkilöstömitoitusta ja ei resursseja tänne. Ja nyt kun on porvarihallitus, niin kyllä taas ensimmäisenä tarvitsee tästä mitoituksesta leikata. Ymmärrätte varmasti, että olen vähän epäluuloinen nyt näitä teidän puheenvuorojanne kohtaan, koska kun katsoo tätä viimeistä kymmentä vuotta, niin te olette aina olleet jarruttamassa ja heikentämässä näitä vanhuspalveluita.

Epäluuloani lisää erityisesti se, että me pyysimme teiltä valiokunnassa, että tehdään lausumat, varmistetaan lausumilla, ettei minimistä tule maksimia, tehdään lausumat, että katsotaan niitä RAI-mittareita ja arvioita ja varmistetaan hoidon laatu. Katsottiin, että vain tiettyssä osassa voidaan laskea mitoitusta eikä kategorisesti. Ja mitä tapahtui? Teille ei käynyt yksikään lausuma tähän, niin että kyllä ymmärrätte, että vähän herää semmoinen epäily, onko kauniita sanoja täällä, mutta todellisuudessa te tiedätte, että tässä kategorisesti leikataan, heikennetään kaikista heikompiosaisten ihmisten asemasta.

Edustaja Castrén, olen täysin samaa mieltä, että nämä päivystyksen ongelmat ovat olleet valtavia ja ihmiset eivät ole saaneet hoitoa. Nyt te heikennätte hoitoonpääsyä kolmeen kuukauteen. Sinne päivystykseen tulee ikäihmisiä vaikka kuinka paljon lisää. Kun samaan aikaan ei pääse hoitoon ja saa hoivaa, niin ei heillä ole mitään muuta mahdollisuutta kuin tulla sinne päivystykseen. Teidän politiikka tulee vain lisäämään näitä päivystykseen tulevia ihmisiä.

Ja sitten kerroitte tässä, että hoiva-avustajille kyllä tulee töitä. Ei tiedetä, koska tulee. Kun me nimenomaan kuultiin, että tämä mitoituksen lasku tarkoittaa sitä, että näitä hoiva-avustajia sieltä tiputetaan. Kuten me tiedetään, niin valvova viranomainen sanoo, että kymmentä kohden voi olla kaksi hoiva-avustajaa. Nyt, kun mitoitusta lasketaan, se hoiva-avustajien suhde pienenee, mutta sairaanhoitajien ja lähihoitajien suhde ei muutu. Eli tämä mitoituksen lasku leikkaantuu suoraan hoiva-avustajista, ja teillä ei ole osoittaa niille mitään uutta paikkaa, [Puhemies koputtaa] ja tämä on se iso ongelma.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

19.01 **Maaret Castrén kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Sen verran joudun nyt tässä niin sanotusti vastaamaan, että totta kai on aivan selvää — niin kuin edustaja Kiurukin sanoi, että kaksi kertaa on jo lähestytty paperilla — ja ottakaa nyt huomioon, [Krista Kiurun välihuuto] että tämä ei tarkoita maksimia. Mutta eihän nyt hallitus voi olla vastuussa siitäkään, että joku ajaa ilman ajokorttia. Niin kuin minä sanoin, olen lukenut muihin asioihin liittyen lausuntoja, joissa on todettu, että lainsäätäjä ei voi muuta kuin säätää lain ja tavaltaan sillä vaatia, että asiat tapahtuvat, mutta jos ei näin tapahdu... Siis täällä on edustajistossa paljon aluevaltuustossa istuvia ihmisiä, joilla on mahdollisuus vaikuttaa sillä omalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

alueella siihen, että siitä ei tule maksimia, koska tämä ei todellakaan ole tarkoitus ja rahakaan ei ole viety, niin sanotusti leikattu, enempiä kuin se yksi kolmasosa, josta on ajateltu, että nämä potilaat todella pärjäisivät ilman sitä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen... Kiuru, anteeksi, Kiuru, Krista.

19.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Pitkä ilta kaikilla takanaan, tätä sattuu, ja ei mitään, kiitoksia puheenvuorosta. — Haluaisin kiinnittää nyt huomiota siihen, että kenelle tämä vastuu kuuluu. Siis on pakko sanoa, että totta kai järjestämisvastuullisen tehtävä on noudattaa lakia, mutta jos on semmoinen hallitus, joka ei ministeriöstä kaksi kertaa ohjaamisen jälkeen saa hyvinvointialueita noudattamaan lakia, niin onhan se nyt aivan käsittämätöntä. [Ilmari Nurminen: Käsittämätöntä!] Edustaja Castrén, minä juuri luin äsken tuossa pöntössä sen lauseen, jonka me velvoitimme ministeriötä varmistamaan. Ministeriö ei varmista yksittäisen hoitokodin mitoitus, se on aivan selvä täällä meille kaikille, mutta ministeriö varmistaa sen, että hyvinvointialueille annetaan lain toimeenpanoa koskeva ohjeistus, ja sitä ohjeistusta ei voi jättää huomiotta. Siitä on ennakkotapauksia. Ministeriön ohjauskirje on siltä osin niin sanottua herran sanaa — siitä on olemassa aikaisempia ennakkotapauksia — ja sen vastaisesti toimiminen ei ole Suomessa mahdollista. Minä itse korostan tässä sitä, että kun me laitamme tänne yhdessä tuumin valiokuntana ohjeistuksen ministeriölle varmistaa valvontaviranomaisten kanssa, että minimistä ei tule maksimia — ja tämä on historiallinen hetki, että tästä olemme yksimielisiä — niin kyllä se myös tarkoittaa sitä, että täällä eduskunta on tosissaan. Se meidän lause, mikä tänne laitettiin siitä, että ministeriö varmistaa valvontaviranomaisten kanssa tekemällään yhteistyöllä, niin kuin tuolla äsken luin tämän valiokunnan sitoumuksen, tarkoittaa nimenomaan, että sillä yhteistyöllä varmistetaan, että valvontaviranomaiset puuttuvat sellaisiin yksiköihin, joissa ei ole yksilön tarpeen mukaista hoitoa. Tämä on aivan selvä nykyisen lain mukaisesti. Ja hakekaa maailmasta sellaisia esimerkkejä, jotka kolahtavat juuri tähän tilanteeseen — se osoittaa hyvää makua.

Arvoisa puhemies! Sitten haluan todeta, että minusta on todella tärkeää se, minkä itse asiassa edustaja Castrén toi tuolla pöntössä esiin, ja en ole ihan varma, puuttuiko edustaja Nurminenkin tähän asiaan: Tämän RAI-mitoituksen saaminen tärkeimmäksi ohjekaluksi oli osa tätä, ja silloin kun ministerinä tätä aikoinaan esittelin, niin kokoomus tässä hyvin kiitti, että tarvitaan myöskin tämä RAI-mitoitus tähän mukaan, ja se tuli. Se tuli, ja tuli vain yksi pykälä, jossa tämä mitoitus tehtiin, eli juuri niin kuin lupasinkin teille, se on yhdessä pykälässä, mutta tuli myös RAI. Nyt valiokunta sai sentään sivun 6 alalaitaan aikaiseksi sen... — Tulen sittenkin sinne, arvoisa puhemies. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa, että ”valiokunta edellyttää, että arviointijärjestelmän tuottama tieto tulee olla jatkossa nykyistä avoimemmin julkisesti saatavilla”. Tämä on todella tärkeä linjaus valiokunnalta. Itselläni kunnianhimon taso oli korkeammalla, mutta kyllä tässä viitataan siihen, että nämä RAI- ja RUG-järjestelmät olisivat niitä ohjaavia numeroita, jotka me voisimme saada julkisesti käyttöön. Mistä me tiedämme, noudatetaanko Suomessa lakia, jos meillä ei ole näitä julkisesti käytössä olevia arviointijärjestelmän tuottamia tietoja? Me esitimme SDP:ssä, että nämä tiedot olisivat kaiken kansan julkisesti käytettävissä jollakin aikataululla. Jos ne olisivat käytettävissä, me osattaisiin sanoa meidän rakkaimpamme hoitoyksiköstä, onko siellä oikea taso vai ei, mutta koska tämä tieto on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

käytännössä Valviralla ja aveilla ja hyvinvointialueilla omavalvontajärjestelmän kautta, niin meillä ei ole tätä tietoa julkisesti tarjolla, vaikka julkisesti tätä materiaalia löytyy paljon.

Tämä valiokunnan orastava kulma viittaa siihen, että aika on menossa siihen suuntaan, että tämän tiedon pitäisi olla myöskin isommin tässä yhteiskunnassa saatavilla, ja pidän sitä tärkeänä. Siksi myöskin oppositio teki SDP:n toimesta oman esityksensä lausumasta, jota valitettavasti voi olla, ettemme saa läpi, koska hallituspuolueet eivät halunneet sitä tukea valiokunnassa. Teimme kuitenkin tässä omassa vastalauseessamme esityksen siitä, että ”eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto velvoittaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen keräämään ja julkaisemaan systemaattisesti tiedot hyvinvointialueiden sekä yksityisten palveluntuottajien RAI- ja RAG-luokituksesta...” — Nyt täytyy sanoa, että sen verran päätii muuten meillä, että onko se RUG vai RAG, enkä tiedä, onko tässä meillä kirjoitusvirhe. Varmistetaan se vielä. Kohta katson, ettei jää pöytäkirjoihin väärää. Tässä kun aamulla aloitetaan ja illalla lopetetaan, niin tuntuu, että järki ei enää samalla tavalla juokse. Mutta kyse on tästä luokituksesta, joka on siis tämä yksilökohtaisempi luokitus. — ”...ja julkaisemaan tiedot julkisessa tietokannassa”.

Tämä on tärkeä osoitus siitä, mihin suuntaan meidän pitäisi mennä, ja minusta se on maininnan arvoista, että valiokuntakin orastavasti katsoo, että tätä kertynyttä tietoa pitäisi käyttää hyväksi, millä aikataululla tällaisista pystyttäisiin tekemään ja milloin nämä tiedot olisivat käytettävissä. Ne ovat tärkeitä avauksia siitä, miten meidän pitäisi ympärivuorokautisessa hoivassa kehittää myöskin luottamusta tässä järjestelmässä siihen, että ihmiset saisivat yksilöllisistä tarpeista lähtevää hoitoa. Kaiken todistaa alkuvuosi, tuleeko näin tapahtumaan, eikä auta tämän mietinnön jälkeen selittää, että tätä asia ei saatu kuntoon. Tämä on sen verran vakava luottamuksen puute, jos tässä mokataan. Siksi Valviran ja avien ja ministeriön pitää nyt kuumeisesti työskennellä, että linja on selvä kaikille.

Tämä on, arvoisa puhemies, juuri se syy, miksi ensimmäisten joukossa tuodaan saliin hoitajamitoituksen alentaminen enemmistön tahtotilana. Me haluamme koko eduskuntana, että tämä ikävä päätös tulee kentälle hyvissä ajoissa tietoon, jotta pystytään myöskin varautumaan 1.1. tämän toimeenpanoon. Ja totta kai moni kysyy, miksi tällaisia päätöksiä tehdään täällä reilu kuukausi ennen kuin tämä tulee toimeen, mutta tämä on aikaisinta tässä budjettilakirumbassa. Tämä on kokonaisuudessaan nyt ensimmäisiä lakiehdotuksia, jotka täällä ovat käsittelyssä jo toisessa käsittelyssä, ja huomenna sitten se viimeinen päätös tulee, ja sen jälkeen kenttä rupeaa toimeenpanemaan. Ja kyllä iso vartija tässä on tosiasiasa ministeriö, joka hyvinvointialueitten kanssa tästä neuvottelee. En myöskään itse hyväksy sitä, että laajennetaan hirvittävästi ohjausta ja haetaan vahvempaa ohjausta hyvinvointialueisiin ja että sitten kun me kysytään, missä se näkyy, niin ei missään. Tällaisia muutoksia on pystytty tekemään sote-lainsäädäntöön, ja eilen tästä keskusteltiin tuolla välikysymyksessä, että ollaanko tehty mitään muutoksia tähän nykyiseen lainsäädäntöön. Kyllä ollaan: heikennyksiä, ja myöskin ohjausta on vahvistettu merkittävästi. Sen täytyy kyllä nyt jossakin näkyä koskien myös hoitajamitoitusta, ja sitä jääme odottamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen.

19.10 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä edustaja Kiuru toi esille, viime kaudella veimme lakiin tämän RAI-mittarin, ja siinä, kuten edustaja Kiuru kertoi, oppositiostakin kokoomus oli kirittävässä tätä ja löimme kättä päälle ja veimme yhdessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

tätä asiaa eteenpäin. Tiedän, että edustaja Castrén on puhunut ja tehnyt työtä tiedon ja avoimuuden ja johtamisen ja muun eteen, ja arvostan sitä. Mutta kun kysyin vielä omilta tietolähteiltäni, niin monelta osin tieto on julkista, ja sitä on, mutta sitä todellista asiakastilannetta ei pystytä todentamaan yksikkökohtaisesti sieltä. Tässä suhteessa tätä tietoa pitää vielä avata ja sitä tietoa pitää hyödyntää.

Nytkin vetoan, edustaja Castrén: Te olette siis todella osaava, ja teitä arvostetaan, ja viette näitä asioita eteenpäin. Unohtakaa ne perussuomalaiset siellä. Kun te haluatte, että tätä tietoon perustuvaa päätöksentekoa viedään eteenpäin tältä osin, niin sanotte, että näin tehdään, ja me olemme valmiit tukemaan teitä ponnisteluissa ja sitä kautta samaan näitä asioita eteenpäin. Mitä tässä nyt olen oppinut tuntemaan, niin ihan todella hyvä. Olen itse pitänyt siitä, että teillä on kykyä yhteistyöhön ja näkemään asioita laajasti. Tämä menee nyt ihan kehumiseksi, mutta halusin kuitenkin sanoa, että tämä työskentely on kyllä mennyt tosi, tosi paljon hyvään suuntaan teidän aikanne. Kiitos siitä.

Sitten vielä tähän itse esitykseen: Edustaja Kiuru tässä sanoi... Ehkä vähän särähti korvaan se, että hallitus ei voisi vaikuttaa suhteessa alueisiin. En nyt sanatarkasti tiedä enkä ota kantaa, miten sitä sanoitte, mutta toivoisin, että kuitenkin otettaisiin semmoinen linja, että vaikutettaisiin vielä ponnekkaammin. Ja se ei ole tietenkään teidän tehtävänne, koska teillä ei ole kyseinen ministeri, mutta perussuomalaisilla pitää olla sen verran natsoja, että he saavat alueille hoidettua sen, ettei minimistä tule maksimi. Kyllä ministeritason ihmisen pitää pystyä sellainen lainsäädäntöesitys tuottamaan ja tekemään, että se tahtotila pystytään jalostamaan kentälle. Näin se on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Castrén.

19.13 Maaret Castrén kok: Kiitos! Näinhän juuri tuolla puhujakorokkeella sanoin, että tämä RAI. Edustaja Nurminen muistaa, kuinka me yhdessä silloin valiokunnassa nimenomaan haimme sitä, että näitä tietoja pitäisi pystyä laajemmin näyttämään niin sanotusti toteen. Tämän kokouksen jälkeenhän tarkastin ja katsoin, ja siis tätä kyllä löytyy aivan valtavasti. Kaikkein pienimpien yksiköitten kohdalla lainsäädäntö on sellainen, että niistä ei voi ottaa sitä materiaalia sen takia, että tämmöiseen valtakunnalliseen materiaaliin sieltä eivät saisi yksittäiset ihmiset ja yksiköt näkyä.

Itse olen ensimmäisiä kertoja Harriet Finne-Soverin kanssa tehnyt RAI-työtä yli 25 vuotta sitten. Minun mielestäni on ehdottomasti niin, että meidän pitäisi yhdessä ajaa muutenkin sote-järjestelmässä sitä, että kansalaisilla olisi enemmän tietoa. Sehän on hyvä, sehän tuli meillä siellä esille ja me yhdessä todettiin, että sitä tietoa kuitenkin on. Nyt meidän täytyy vielä valjastaa sitten hyvinvointialueet ja ihmiset käyttämään sitä. Meillähän on valtavasti tietoa sote-järjestelmissä, mutta niitä käytetään aika vähän järjestelmän ja yksiköiden ja palveluiden kehittämiseen potilaan näkökulmasta.

Kyllä minun mielestäni edelleen, toistan sen, ministeriö on tähän suhtautunut vakavasti ja yrittänyt osaltaan. Toki lainsäätäjä tekee valvontaviranomaisen kanssa yhteistyötä, se on ihan selvä. Omalta osaltani olen useamman Reelsin tehnyt, joissa olen sanonut, että tämä ei saa olla maksimi, vaan tämä on minimi.

Niin kuin edustaja Valtola kertoi, mihin sen potilaan hoidon pitää perustua, niin ehdottomasti näillä mennään. Minä olen aivan varma siitä, että hallituspuolueitten edustajat ovat tästä aivan samaa mieltä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 120/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

19.15 Oskari Valtola kok: Arvoisa puhemies! Vanhuspalvelulain mukaanhan hyvinvointialueiden on ollut velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeen ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-indeksiä 1.4.2023 alkaen. Ja siitä, pitääkö RAI-indeksin tulosten olla julkisia: jo tällä hetkellä kuka tahansa voi mennä THL:n sivuille ja katsoa hyvinvointialuekohtaisesti, ja sieltä saa vielä jaettua palvelutuottajakohtaisesti RAI-pisteytyksen täysin avoimesti tietoonsa.

Eli kyllä meillä on tieto hyvin avoimesti saatavissa siitä, minkä kuntoisia henkilöitä meillä on yksiköissä. Ei sitä nyt oikeastaan tämän julkisemmin voi tehdä. Se on tietysti sitten meidän valvovien viranomaisten taho, joka pitää huolen siitä, kun tässä lainsäädännössä hyvin selkeästi sanotaan — ja me ollaan valiokunnan mietinnössä tuotu vielä esille se — että tässä tilanteessa hoitajamitoitus ei tipu sinne 0,6:een. Se on minimi, ja sitten hoitajamitoitus on lopulta sen palvelua tarvitsevan henkilön palvelutarpeen mukainen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Krista.

19.17 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kuten lupasin, niin tarkistin vielä tuon yksilöllisemmän mittarin nimen, eli hoidontarveluokitus RUG, eli varmasti englanniksi taideitaan mainita ”rag”, mutta painovirhehän tuossa meidän vastalauseemme tekstissä oli, niin kuin epäilinkin tuossa pöntössä, mutta onneksi sitä ennen osasin oikein tämän muotoilla.

On tosi tärkeää, kun me puhutaan näistä mittareista, niin kuin tässä hyvin monet väkivästi todistivat, että on hieno muutos yhteiskunnalta, että me lähdettiin hakemaan tätä RAI-mittaristoa tähän avuksi palvelutarpeen määrittämiseksi, mutta yhtä tärkeää on varmistaa, että sen mitoituksen todellinen taso perustuu nimenomaan siihen RUG-luokitukseen siinä mielessä, että tämän RUG-hoidontarveluokituksen perustana oleva tieto asiakkaan terveydentilasta, fyysisestä ja psyykkisestä toimintakyvystä sekä erityishoidoista ja -tarpeista tulee tietoon. Eli asiakas sijoittuu tiettyyn RUG- eli ”rag”-luokkaan sen mukaan, kuinka paljon henkilöstöresursseja hänen tarpeensa mukaisen hoidon ja palveluiden toteutukseen tarvitaan.

Tämä on minusta tärkeä suunta, mihin pitäisi mennä, ja uskon, että valiokunnassakin meillä on paljon niitä, jotka haluaisivat viedä tätä näin ammattimaiseen suuntaan. Ei tämä minusta mitään ruudinkeksimistä ole, vaan kyllä tämä tällaisella luokitus pohjalla pitäisi pystyä hoitamaan niin, että yksilöllinen tarve tosiasiaassa ratkaisee. Silloin tämä olisi reilua myöskin kaikkia palveluntarjoajia kohtaan ja järjestäjää kohtaan, mutta myöskin näitä ihmisiä kohtaan, jotka tätä palvelua saavat. Silloin me voidaan kutsua ympärivuorokautista hoivaa myöskin laadukkaaksi. Tämä on minusta tärkeä huomio, että tässä maassa me ei vain enää pärjätä 0,6:lla kaikkia koskien, ja se on varmasti tämän valiokunnan mietinnön tärkein pihvi. Se kertoo myös siitä, että me ollaan osattu puolentoista vuoden jälkeen tehdä mietintö, jossa me aidosti pannaan itseämme likoon, ja siitä olen tosi iloinen, että tämän keskustelun lopuksi voin kiittää myöskin koko valiokuntaa siitä, että tosissaan otettiin se, ettei tästä minimistä tule maksimia. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.